

- трудозабезпеченості сільськогосподарських підприємств України / Т.І. Олійник // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економіка АПК і природокористування». — 2008. — № 3. — С. 63 – 74.
5. Турова Т.В. Управління персоналом в системі антикризового менеджменту / Т.В. Турова // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент». — 2007. — № 6 – 7. — С. 69 – 73.
 6. Михайлова Л.І., Управління персоналом/ Л.І.Михайлова. Навч. посібник. — К. Цент наук.літератури. — 2007. — 248 с.
 7. www.ukrstat.gov.ua.

Одержано 29.11.12

В статье исследованы отдельные факторы влияния на эффективность использования персонала в сельскохозяйственных предприятиях.

Ключевые слова: эффективность, персонал, рентабельность.

Certain factors influencing the efficiency of employment of staff at agrarian enterprises were researched in the article.

Key words: efficiency, staff, profitability.

УДК: 657.63

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**О.Г. ШАЙКО, кандидат економічних наук
О.Д. ПІДЛУБНА**

У статті розглянуто особливості організації бухгалтерського обліку виробничих запасів у комп'ютерному середовищі. Авторами проаналізовано облікові процедури обробки даних щодо наявності та руху виробничих запасів. Внесено пропозиції по удосконаленню форм звітів щодо наявності та руху виробничих запасів.

Сучасні умови господарювання потребують максимально ефективного використання наявних ресурсів підприємства, в тому числі виробничих запасів. Виробничим запасам належить домінуюча роль в складі матеріальних витрат сільськогосподарських підприємств. Ефективне управління запасами дає змогу знизити витрати на їх зберігання, вивільнити із поточного господарського обороту частину фінансових ресурсів. Одним із найдієвіших інструментів виявлення резервів підвищення ефективності використання запасів та

управління ними є чітка організація бухгалтерського обліку виробничих запасів.

На особливу увагу заслуговують питання автоматизації обліку виробничих запасів у сільськогосподарському виробництві як окремому сектору економіки України.

Дослідженням проблем обліку виробничих запасів займаються ряд вітчизняних науковців та практиків. Окремі теоретичні та методологічні аспекти автоматизації обліку, в тому числі виробничих запасів розкрили у своїх працях Крутова А.С.[1], Муравський В.[2], Рожелюк В.М. [3] Сопко В.В.[4], Олійник А.П. [5] та інші. Проте ці дослідження якщо і стосуються обліку виробничих запасів в цілому, то не враховують особливостей сільськогосподарського виробництва.

Віддаючи належне напрацюванням цих та інших авторів, слід відмітити, що загальний характер даних досліджень не забезпечує практичного вирішення облікових проблем в сільськогосподарських підприємствах. Окремі аспекти автоматизації обліку виробничих запасів в сфері сільськогосподарського виробництва все ж залишаються недостатньо висвітленими та потребують подальшого поглибленого опрацювання.

Метою нашого дослідження є аналіз порядку здійснення бухгалтерського обліку виробничих запасів в умовах застосування спеціалізованих програм для комплексної автоматизації бухгалтерського обліку, виявлення недоліків та внесення пропозицій щодо удосконалення обліку на даній ділянці.

Методика досліджень. Методологічною та теоретичною базою дослідження є національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, праці вітчизняних вчених. У процесі дослідження використовувались такі наукові методи: діалектичний, абстрактно-логічний, узагальнення.

Результати досліджень. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", що застосовуються підприємствами усіх форм власності, крім бюджетних установ. П(С)БО 9 також визначає порядок розкриття інформації про запаси в Примітках до фінансової звітності (ф. 5).

Відповідно до П(С)БО 9, запаси визначено як активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, а також утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, управління підприємством.

Особливості первинного обліку виробничих запасів в аграрних формуваннях визначають Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 21.12.07 р. № 929.

На ринку програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку представлений широкий спектр програмного забезпечення, зокрема

російські "1С", ("1С: Бухгалтерія") і "Парус" ("Парус-Підприємство"), вітчизняні розробки фірм "СофтТАКСІ" (X-DOOR), "АБ-Система" ("Офіс-2000"), "Імпакт" ("Акцент-Бухгалтерія"), "Баланс-Клуб" (SoNet), "Глобал Аудит" ("Quasi+Бухгалтерія"), GMS (Office Tools) та деякі інші; у сфері автоматизації торгівлі – фірма "ТРАСКОсофт" (Trade Manager) тощо. Наші дослідження, проведені на базі сільськогосподарських підприємств Черкаської області, свідчать, що найбільш поширеною в підприємствах аграрного сектору є програма 1С: Бухгалтерія.

Автоматизована обробка даних з обліку виробничих запасів на практиці може забезпечуватися різними способами: розробка спеціалізованою фірмою на замовлення управлінської інформаційної системи підприємства (у тому числі й інформаційної системи обліку); придбанням універсального програмного комплексу або його окремого модуля на ринку програмного забезпечення; автоматизацією облікового процесу силами фахівців підрозділу з автоматизованої обробки даних підприємства; використанням табличних процесорів обліковими працівниками для забезпеченням автоматизованого розв'язання окремих задач конкретної ділянки обліку.

Облік виробничих запасів у конфігурації 1С: Бухгалтерія побудовано у відповідності до П(С)БО 9 "Запаси". Для узагальнення інформації про рух виробничих запасів у робочому плані рахунків програми 1С:Бухгалтерія виділено окремий рахунок 20, що має дев'ять субрахунків. На рис. 1. подано фрагмент плану рахунків, де обліковуються виробничі запаси, тут же показано й аналітичні розрізи для кожного рахунка.

Код	Наименование (укр.)	В.	К.	З.	А.	Субконто1	Субконто2
20	Виробничі запаси	+			А	Места хранения	ТМЦ
201	Сировина й матеріали	+			А	Места хранения	ТМЦ
202	Купівельні напівфабрикати та комплект	+			А	Места хранения	ТМЦ
203	Паливо	+			А	Места хранения	ТМЦ
204	Тара й тарні матеріали	+			А	Места хранения	ТМЦ
205	Будівельні матеріали	+			А	Места хранения	ТМЦ
206	Матеріали, передані в переробку	+			А	Места хранения	ТМЦ
207	Запасні частини	+			А	Места хранения	ТМЦ
208	Матеріали сільськогосподарського при	+			А	Места хранения	ТМЦ
209	Інші матеріали	+			А	Места хранения	ТМЦ

Рис. 1. Вбудований план рахунків у програмі 1С: Бухгалтерія (рахунок 20 "Виробничі запаси")

В програмі для аналітичного обліку виробничих запасів передбачений механізм субконто. З цією метою створене трирівневе субконто (субконто 1 –

Місця зберігання, субконто 2 – ТМЦ, субконто 3 – Партії). Кожному із цих субконто відповідають однойменні довідники (рис. 2).

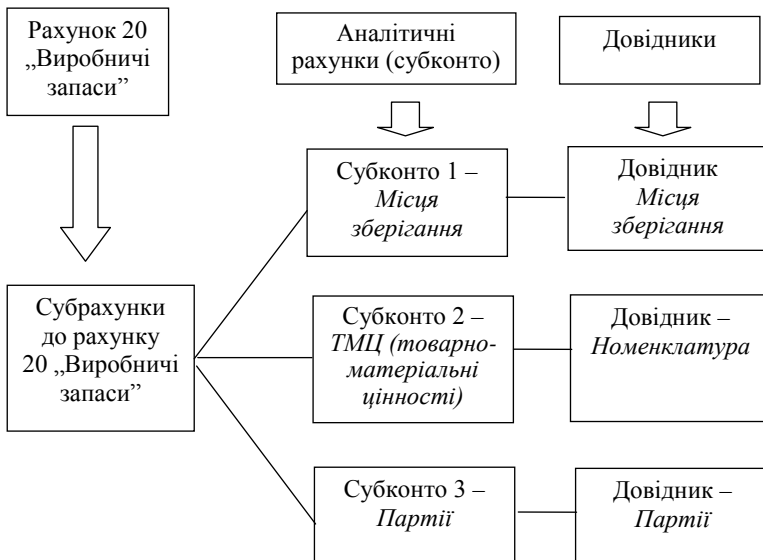

Рис. 2. Структура синтетичного та аналітичного обліку операцій з виробничими запасами у програмі 1С:Бухгалтерія

Використання набору видів субконто дозволяє забезпечити багаторівневість аналітичного обліку виробничих запасів в даній програмі. Контроль за відповідністю даних синтетичного та аналітичного обліку здійснюється автоматично.

Організація обліку виробничих запасів в комп'ютерному середовищі включає наступні етапи:

- початковий – документування господарських операцій щодо надходження, зберігання, використання у процесі господарської діяльності та іншого вибуття виробничих запасів, створення інформаційної бази даних;
- поточний – узагальнення облікових даних першого етапу та формування облікових регістрів на підставі даних інформаційної бази;
- підсумковий – формування звітності та передача її користувачам. На цьому етапі здійснюються процедури закриття місяця, завершення звітного періоду, аналіз одержаної звітної інформації (рис. 3).

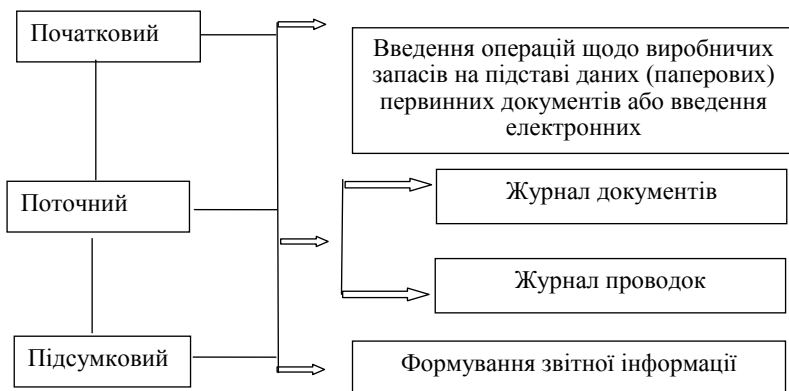

Рис. 3. Послідовність ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів при використанні програми ІС: Бухгалтерія

Для первинного обліку оприбуткування запасів передбачено документ "Прибуткова накладна" (рис. 4).

Заповнення реквізитів екранної форми документу "Прибуткова накладна" потрібно починати з реквізиту "Вид постачальника". Це впливає на вибір бухгалтерського рахунку постачальника в закладці "Додатково".

В залежності від виду постачальника програма запропонує вибрати інформацію з довідника "Контрагенти" або "Співробітник" (якщо реєструється надходження від підзвітної особи).

Якщо облік взаєморозрахунків з даним постачальником ведеться в розрізі договорів, і в довіднику "Контрагенти" для нього визначений договір по замовчуванню, останній відобразиться в полі "Заказ" електронної форми прибуткової накладної. Разом з тим за допомогою кнопки вибору (...), можна замінити значення цього реквізиту, вибравши в ньому інший документ-замовлення з журналу "Відбір замовлення по контрагенту". Крім того, скористувавшись кнопкою [X] можна створити прибуткову накладну першим документом в ланцюгу взаєморозрахунків з клієнтом, тобто документом-замовленням. В цьому випадку в полі замовлення буде відображатися рядок "Без замовлення".

У випадку, коли за запаси, які оприбутковуються цією накладною вже було здійснено передоплату, прибуткову накладну потрібно вводити в режимі "Введення на підставі" по даному рахунку. При цьому, залежно від того, який документ був замовленням в ланцюгу взаєморозрахунків – договір чи рахунок, його найменування та реквізити будуть відображені в рядку "Заказ" електронної форми документу. При введенні, прибуткової накладної на основі рахунку автоматично буде заповнена її таблична частина і реквізити шапки.

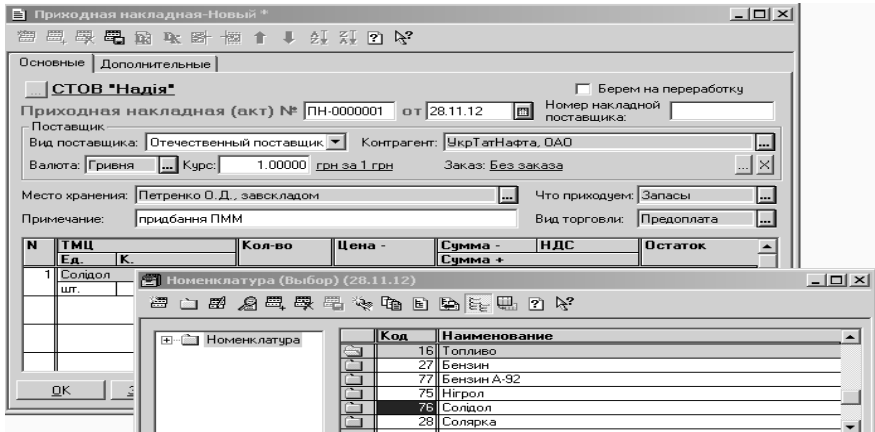

Рис. 4. Інтерфейс екранної форми документу "Прибуткова накладна" у програмі 1С: Бухгалтерія

Далі необхідно вибрати місце зберігання запасів, куди вони будуть оприбутковані. Реквізит "що прибуткуємо" також повинен бути вказаним до заповнення табличної частини документа.

Документ "Прибуткова накладна" у програмі 1С: Бухгалтерія передбачає також можливість оприбуткування запасів через підзвітну особу. Для цього необхідно включити опцію "Через підзвітну особу" після чого вибрати підзвітну особу в реквізиті "Підзвітна особа" і вказати суму до закриття підзвіту співробітника.

Документи "Прибуткова накладна", сформовані програмою, зберігаються у журналі "Прибуткові накладні", де користувач може їх переглянути.

На початковому етапі для формування інформаційної бази даних щодо руху виробничих запасів у програмі 1С: Бухгалтерія передбачене використання таких документів: Переміщення ТМЦ, Видаткова накладна, Списання ТМЦ (рис. 5), Акт інвентаризації ТМЦ, Оприбуткування надлишків ТМЦ. Для того, щоб заповнити необхідний документ бухгалтер повинен обрати в меню "Документи" "Складські" і в спадаючому меню вказати необхідний документ. Після відкриття екранної форми документу заповнюються всі необхідні реквізити: місце зберігання, рахунок списання, субконто списання.

При заповненні табличної частини документу відкривається Довідник "Номенклатура", в якому користувач має можливість вибрати відповідну назву виробничих запасів. Після зазначення кількості ТМЦ, що списуються, програма в автоматичному режимі розраховує їх вартість.

На підставі даного документу формуються бухгалтерські проводки по

списанню вартості запасів на той витратний рахунок, який був вказаний бухгалтером у полі "Рахунок списання". Всі ці документи зберігаються в Журналі „Складські документи”.

На поточному етапі облікового процесу в комп'ютерному середовищі на підставі інформаційних даних щодо наявності та руху виробничих запасів, введених за допомогою екранних форм формується Журнал документів та Журнал проводок.

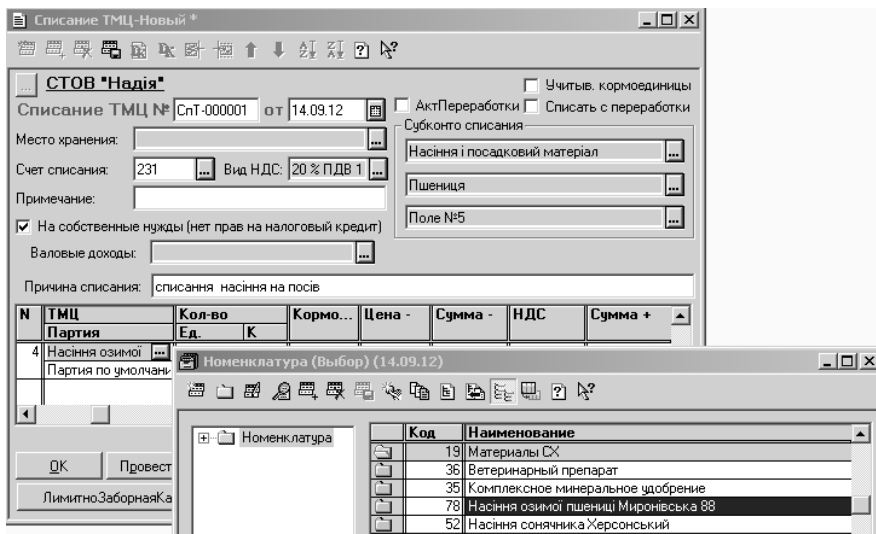

Рис. 5. Інтерфейс екранної форми документу "Списання ТМЦ" у програмі 1С: Бухгалтерія

Заключним етапом облікового процесу є формування звітної інформації, щодо наявності та руху виробничих запасів. Однією з переваг програми 1С:Бухгалтерія є можливість створення стандартних та регламентованих звітів. В програмі передбачена можливість формування звітів по окремих аналітичних рахунках рахунку 20 "Виробничі запаси", зокрема Аналіз рахунку за субконто, Оборотно-сальдова відомість за рахунком, Картка рахунку, Аналіз рахунку, аналіз субконто, Обороти між субконто, Зведені проводки, Головна книга, Журнал-ордер за субконто, які дають змогу отримувати детальну інформацію про операції по рахунку (за місцями зберігання, видами ТМЦ, партіями ТМЦ).

З метою посилення контролю за ефективністю використання виробничих запасів пропонуємо у форми стандартних внутрішніх звітів щодо виробничих запасів ввести реквізит: "Термін зберігання", що дозволить виявляти виробничі запаси, які тривалий час не використовуються у

господарському обороті підприємства, та зменшити їх закупівлю, що сприятиме оптимізації структури запасів на підприємстві та знижуватиме витрати на їх зберігання.

Висновки. Впровадження комп'ютерних інформаційних облікових систем обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах дозволить вирішити ряд проблем, зокрема забезпечення своєчасності одержання достовірної інформації про наявність, надходження і витрачання запасів, зменшення часу обробки інформації, підвищення презентабельності внутрішньої та зовнішньої звітності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крутова А.С. Методологія та організація ведення обліку в умовах автоматизації / А.С. Крутова, Г.М. Фадєєва // Облік і фінанси АПК. — 2010. — № 4. — С. 48 – 52.
2. Муравський В. Відмова від первинного документування як чинник інтеграції повністю автоматизованої системи обліку / В. Муравський // Бухгалтерських облік і аудит. — 2009. — №10. — С. 32 – 45.
3. Олійник А.П. Сучасні методи обліку виробничих запасів / А.П. Олійник // Економічні науки. — 2011. — Вип. 9. — С. 507 – 513.
4. Рожелюк В.М. Шляхи вдосконалення організації обліку з використанням сучасних інформаційних систем / В.М. Рожелюк // Облік і фінанси АПК. — 2010. — №3. — С. 88 – 91.
5. Сопко В. В. Мета і принципи автоматизації бухгалтерського обліку / В. В. Сопко, М. М. Бенько // Актуальні проблеми економіки. — 2010. — №12. — С. 186 – 192.

Одержано 30.11.12

Внедрение компьютерных информационных учетных систем, в частности программы 1С: Бухгалтерия, для учета производственных запасов в сельскохозяйственных предприятиях позволит повысить оперативность получения информации о наличии и движении запасов, уменьшит время обработки информации, улучшит презентабельность внутренней и внешней отчетности.

Ключевые слова: *производственные запасы, компьютерные технологии в бухгалтерском учете, автоматизация учета.*

The introduction of computer accounting information systems, including 1С: Accounting, for production inventory accounting in agricultural enterprises will make it possible to increase the efficiency of obtaining information about the presence and movement of the inventory, reduce the time for information processing, improve the presentable look of internal and external reporting.

Key words: *inventory, computer technology in accounting, accounting automation.*